

Lausunto

16.11.2020

Asia: VN/6433/2019

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Espoon kaupungin lausunto 16.11.2020

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Espoon kaupunki pitää yleisesti hallituksen esityksen tavoitteena olevaa alaikäisten suojelun edistämistä mahdollistamalla työnantajille myös lyhytkestoisissa, eli enintään kolme kuukautta kestävässä, palvelussuhteissa rikostaustan selvittäminen erittäin tärkeänä asiana kaikissa kaupungin palveluissa, joissa työskennellään alaikäisten kanssa. Ehdotetulla muutoksella on tarkoitus antaa työnantajille harkintavaltaa ja mahdollistaa lyhytaikaisissa sijaisjärjestelyissä rikostaustan selvittäminen.

Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetussa laissa säädetään menettelystä, jolla alaikäisten kanssa työskentelemään valittavien henkilöiden rikostaustaa selvitetään. Lain 2 §:n 1 momentin mukaan lakia sovelletaan työ- ja virkasuhteessa tehtävään työhön, johon pysyväisluontoisesti ja olennaisesti kuuluu ilman huoltajan läsnäoloa tapahtuvaa alaikäisen kasvatusta, opetusta, hoitoa tai muuta huolenpitoa taikka muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa. Pykälän 3 momentin mukaan lakia ei sovelleta 1 ja 2

momentissa tarkoitettuihin tehtäviin, jotka yhden vuoden aikana yhteensä kestävät enintään kolme kuukautta.

Espoon kaupungille tulee vuosittain merkittävä määrä henkilöitä erilaisiin määräaikaisiin työ- ja virkasuhteisiin, suorittamaan opintoihin kuuluvia harjoittelujaksoja tai julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain tarkoittamia työkokeilujaksoja, siviilipalveluslain tarkoittamaan siviilipalvelusvelvollisen työpalveluun sekä vuokratyövoimana täyttämään kaupungin työvoiman tarvetta. Kaupunki on kyseessä olevan lain 2 §:n 1 momentissa säädettyä soveltamisalaa, jonka mukaan työnantajan oikeutta rikosrekisteriotteen nähtäväksi saamiseen rajoittuu kolme kuukautta pidempiin tehtäviin, ottanut erityisesti tarkasteltavakseen työkokeilijoiden kohdalla. Työkokeilijat ohjautuvat kaupungille ELY-keskuksen kautta. Turvatakseen lasten turvallisuuden ja koskemattomuuden kaupunki on sopinut vuonna 2020 ELY-keskuksen kanssa uudesta toimintatavasta, jonka mukaisesti työkokeilijoiden kanssa sovitaan vähintään kolme kuukautta kestävästä työkokeilujaksoista, jotta lain edellyttämä työsuhteen vähimmäispituus rikosrekisteriotteen nähtäväksi saamiseksi täyttyisi. Osalle työkokeilijoista riittäisi myös lyhyempi työkokeilujakso henkilön omasta riittävästä työhistoriasta johtuen.

Työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimisto) vastuulla olevan maahanmuuttaja-asiakkaille suunnatun kotouttamispalvelun piirissä olevien henkilöiden osalta taas rikostaustan selvittäminen on mahdotonta. Kotoutumiskoulutukseen kuuluu vuoden aikana muutaman viikon pituinen harjoittelu jollain työpaikalla. Kotoutumiskoulutukseen kuuluvan käytännön harjoittelun näkökulmasta kunnat ja erityisesti varhaiskasvatuksen yksiköt ovat osoittautuneet halutuiksi työpaikoiksi. Suosio on johtunut mm. siitä, että kielen oppimisen näkökulmasta edellä mainitut työpaikat tarjoavat selkeän oppimisympäristön kieli- ja viestintätaitojen harjoittelemiseksi. Kotouttamispalveluun kuuluva käytännön harjoittelu on kestoltaan kuitenkin niin lyhyt, ettei se oikeuta rikosrekisteriotteen nähtäväksi saamiseen. ELY-keskus kilpailuttaa ja ostaa merkittävän osan kotouttamispalveluista nykyjärjestelmässä yksityisiltä palveluntarjoajilta. Koska näitä palveluntarjoajia ei lueta koulutuksen järjestäjiksi, näillä tahoilla ei ole myöskään vastaavaa oikeutta kuin koulutuksen järjestäjällä tarkistaa omien kotouttamispalvelun piirissä olevien maahanmuuttaja-asiakkaiden rikostaustaa ns. SORA-lainsäädännön puitteissa. Espoo esittää, että niiden perusteltujen ja kannatettavien muutosten lisäksi, joita hallituksen esitysluonnoksessa on, tarkasteltaisiin vielä mahdollisuutta saattaa kotouttamiskoulutuksessa olevat henkilöt samaan asemaan yli kolme kuukautta kestävien työsuhteiden kanssa. Tällaiselle muutokselle on tarve, sillä nykytilanne vaikeuttaa kotouttamiskoulutusten edellyttämien lyhytkestoisten harjoittelupaikkojen saantia.

Kaupunki lisäksi toteaa, että lain soveltamisedellytysten muuttuessa hallituksen esityksessä tarkoitettulla tavalla, olisi myös mahdollistaa entistä paremmin edistää alaikäisten lasten suojelua hyväksikäytöltä kaikissa kaupungin palveluissa, joihin pysyväisluontoisesti ja olennaisesti kuuluu ilman huoltajan läsnäoloa tapahtuvaa alaikäisen kasvatusta, opetusta, hoitoa tai muuta huolenpitoa taikka muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa, koska peräkkäisissä määräaikaisissa työsuhteissa mahdollisuus selvittää rikostaustaa perustuu työnantajan harkintavaltaan. Kaupungin tietyissä toiminnoissa henkilöstön vaihtuvuus on korkealla tasolla, jolloin ehdotetuilla muutoksilla olisi vaikutusta näillä aloilla.

Ruschetti Sarah
Espoon kaupunki - Konsernihallinto/Työnantajapolitiikka